

MANDULAFÁ ÓVODA

2025

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Pedagógiai program jogszabályi háttere

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet

419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről

77/2025.(IV. 15.) Korm. rendelet

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról 401/2023. (VIII.30.)

Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról - A rendelet a 2023. évi LII. törvény - a pedagógusok új életpályájáról szóló - végrehajtási szabályait tartalmazza.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról

Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet

15/2013. (X.8.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Az óvoda hatályos Alapító Okirata

Nevelőtestületi határozatok

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése (az intézmény elnevezése): Mandulafa Óvoda

Az óvoda székhelye, telefonszáma: 2100 Gödöllő Tessedik Sámuel utca 2/A.

+ 36 20 403 7513

Fenntartója: Hit Gyülekezete Oktatási Főigazgatósága, 1107 Budapest, Száva utca 1.

Fenntartó képviselője: Horváth András főigazgató

Óvodai csoportok száma: 3

Maximális gyermeklétszám: 76 fő

Az intézmény alaptevékenysége: Az óvodai intézményegység alapfeladatai: óvodai nevelés; a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése az alapító okirat szerint.

Az óvodában a nevelés nyelve: magyar

Bevezető

Óvodánk a Hit Gyülekezete fenntartásában jött létre, Mandulafa óvoda néven. Létrejöttének szükségességét, a szülők igényei, valamint az a megváltozott társadalmi és jogi körülmény tette szükségessé, miszerint 2015. szeptember 1-től a gyermekek óvodai nevelése hároméves kortól kötelező. Az óvoda nyitott mindazon óvodahasználók számára, akik pedagógiai programját, nevelési elveit, célkitűzéseit elfogadják és választják, hiszen egy világnézetileg elkötelezett intézményről van szó.

Óvodánk – keresztény szellemiségű nevelési programot valósít meg, melynek szakmai kidolgozásához Fábíán Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési programját vettük alapul. Pedagógiai programunk, figyelembe véve az óvoda helyi sajátosságait, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendeletben, kiegészítve 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendeletben megfogalmazott elvárásokat figyelembe véve készült el.

A rendelet célja az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenet biztosítása, a nemzeti értékek iránti elköteleződés és hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon, miközben továbbra is a gyermekek egyéni fejlődési igényei maradjanak szem előtt.

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére, az emberi jogok, és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartására irányul oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön a színvonalas nevelésben. A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodák kiegészítő, néhány esetben hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Az óvoda pedagógiai programja a nevelőtestület javaslatai és véleménye alapján készült. Munkánkban törekszünk a szülőkkel, s az intézmény valamennyi partnerével a konszenzuson alapuló partneri viszony kialakítására. Munkánkat a fenntartó, az egyház, a szülők, a gyermekek és egymás (munkatársak) felé való szolgálatnak is tekintjük.

1. Gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép

Gyermekképünket abból kiindulva fogalmazzuk meg, hogy minden gyermek Isten egyedi és megismételhetetlen teremtménye. A gyermekeket nem már kialakult személyiséggel rendelkező, kész embereknek tekintjük, hanem fejlődésben levő személyeknek, akiknek szükségük van arra, hogy a genetikai adottságok és az eltérő, sajátos érési törvényszerűségek mellett **kiegyensúlyozott és következetes nevelésben** részesüljenek. – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is. Ebből adódóan szeretnénk, hogy az óvodánkba járó gyermekek az itt eltöltött évek folyamán és eredményeképpen egészséges identitással, énképpel rendelkezzenek, vidám, testileg és mentálisan egészséges, önmagukat és másokat is értékelő, elfogadó emberré váljanak, önmagukhoz képest fejlődjenek.

Nyíltak, befogadók, kreatívak, kezdeményezők, társas kapcsolataikban egymást és a felnőtteket tisztelő és szeretők legyenek. E tulajdonságok, magatartásformák kialakulását elsősorban az óvodáskorú gyermekekre legjellemző és mindennapjaikat átszövő szabad játéktevékenységekben, valamint a játékba integrált sokoldalú, változatos, komplex tanulási tevékenységek során valósítjuk meg. Szükségesnek gondoljuk azt, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban. Továbbá az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióinak teljesítése közben közvetlenül segíti a következő életszakaszba (kisiskoláskor) való lépéshez szükséges pszichikus funkciók fejlődését.

Óvodaképünk

Olyan **óvodakultúra** kialakítására törekszünk, amelyhez a szülők és a gyermekek örömmel kapcsolódnak, mivel az óvodáskorú gyermek életkoránál fogva kiszolgáltatott, ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy az óvodában a szülők szellemi, lelki és testi **biztonságban** tudhassák rájuk bízott gyermekeiket az egész nap folyamán, a gyermekek pedig önmagukat érezzék biztonságban. Ez alapvető feltétele a hatékony nevelésnek és minden további pedagógiai munkának. Ennek feltétele a derűs, nyugodt és szeretetteljes óvodai légkör, a gördülékeny napi- és hetirend szerinti tevékenykedtetés, a beszélgetések és a természetes élethelyzetek, melynek során a gyermekeket és a felnőtteket az egymással való **kooperációra, kommunikációra** szeretnénk ösztönözni. Az óvodai nevelés során törekszünk arra, hogy biztosítsuk a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban. Mindeközben az óvoda teljesíti

funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés, belső pszichikus feltételei.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, Az óvoda, mint nevelési intézmény a családi nevelés kiegészítője a gyermek hároméves korától az iskolába lépésig.

Olyan **egészséges és esztétikus óvodai környezet** kialakítására törekszünk, amely az óvodai élethez és a tevékenység szempontjából is szép, esztétikus, tiszta, rendezett, és korszerűségével megfelel a mindenkori elvárásoknak.

Nevelőtestületünk és óvodánk valamennyi dolgozójának munkája a közösen megfogalmazott értékeken, célokon, kölcsönös tiszteleten és együttműködésen alapszik. Valamennyi munkatársunktól elvárando a példamutató magatartás, a megújulásra való törekvés, a felkészültség, egymás munkájának segítése, megbecsülése és a kreativitás.

2. Helyzetelemzés

Az óvodai csoportok kialakítása

Óvodánkban 3 gyermekcsoport működését tudjuk megvalósítani.

A nevelőtestület közös elhatározása alapján megközelítőleg homogén, illetve részben osztott csoportokat alakítottunk ki.

Csoportjaink átlagos létszáma 25 fő.

Humán erőforrás

Programunk kulcsszereplője az óvodapedagógus, de szerepének hangsúlyozása mellett az óvoda valamennyi alkalmazottjának, felkészültségére alapozzuk szakmai munkánkat. Minden munkatárstól elvárjuk, hogy tevékenységét az óvoda nevelési elveinek rendelje alá.

A **bibliai világkép, szemlélet és értékrend** közvetítésére a megfelelő motivációt azok a pedagógusok adják a gyermekek számára, akik önmagukban is hitelesen képviselik mindezeket.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a nevelőmunkát az **óvodapedagógusok** végzik. Minden óvónő megfelel a képzési előírásoknak, főiskolai végzettségűek. Elengedhetetlen feladatunknak tartjuk a mai gyermekek neveléséhez a folyamatos önképzést és továbbképzésünk folyamatos szinten tartását.

Munkájukat közvetlenül segítik a csoportban dolgozó **dajkák**, akik feladataikat az óvónő irányítása alapján látják el. Céljaink gördülékeny megvalósításához szükség van a **pedagógiai asszisztens**, valamint a **nem pedagógus alkalmazottak** segítő, összehangolt munkájára is.

Tárgyi feltételek

Óvodai életünket egy volt irodaház első és második emeletén, felújított épületrészben a szakmai, törvényi előírásoknak megfelelően, Gödöllőn a Tessedik Sámuel utca 2/A. szám alatt alakítottuk ki.

Udvarunk nagy területű, melynek tervezésénél törekedtünk arra, hogy megfelelő játszó- és mozgásra alkalmas teret alakítsunk ki, megőrizve a gyönyörű fákat, árnyékos parkot. Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a gyermekeket olyan környezet vegye körül, ahol a legkevésbé vannak kitéve a különféle veszélyeknek, baleseteknek. A gyermekek óvodai életének színtereit játékokra motiválóan, barátságosan alakítjuk ki. Játsszóterünkön a szabadtéri játékaink mindegyike megfelel a hatályos szabványoknak. Változatos játék-, sport-, illetve mozgáslehetőséget biztosítanak gyermekeink számára a csúszda, kombinált mászóakák, babaházak, a hinta, homokozó és egyéb kiegészítő és mobil játékok.

Az **épületben** a csoportszobáink tágasak, vidám színekkel burkoltak. Az óvoda helyiségeit megfelelő módon alakítottuk ki, amely mind elősegíti a gyermekek sokoldalú fejlesztését és az intézmény korszerű működését. Az előírt és rendelkezésünkre álló eszközkészletet biztosítjuk minden csoportban, amelyeket igyekszünk folyamatosan megújítani. A csoportok közösen használják a gyermekmosdókat, amelyeket nemek szerinti használatra alakítottunk ki.

3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés időkeretei

Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezés során mindig a négyes feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszútávon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy-két hetes periódusokban célszerű. A tervezésnél nem elsősorban az ismeretanyag növelésére helyezzük a hangsúlyt, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre.

Napirend

Az óvodai élet keretét, a csoportok napi életének folyamatát, szervezettségét a gördülékeny napirend kialakítása jelenti. A jól kialakított napirend hozzájárul a gyermekek biztonságérzetéhez, segít a nyugodt légkör megteremtésében, fenntartásában. Az állandóan és/vagy ciklikusan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak. Amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez, fontos szerepet kap a napirend során a tevékenységek közötti megfelelő arányok megtartása és a játék kitüntetett szerepe. Az óvodai élet megszervezése során fontos szerepet kapnak a személyes interakciók, a jó kapcsolat kialakítása, ápolása gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek és felnőtt-felnőtt között. A pedagógusok feladata a közösségi játékélmény biztosítása. Valamint a napirendben fontos szerepet kell, hogy kapjon az **élőszavas** mese hallgatása, a lehetőség biztosítása. A napirend (napirendjavaslat) tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek, melyben a gyermekek fejlettségi szintje, illetve az aktualitás a meghatározó.

Javaslat a gyermekek napirendjének összeállításához:

7.00-8.00	Gyermekek fogadása, gyülekezés
8.00-9.00	Szabad játék, mindennapos mozgás
9.00-9.30	Tízórai, mosdóhasználat
9.30-11.00	Irányított tevékenységek és játék
11.00-12.00	Játék, séta, szabadidős tevékenységek a friss levegőn
12.00-13.00	Ebéd, mosdóhasználat
13.00-15.00	Délutáni pihenés
15.00-15.30	Uzsonna, mosdóhasználat
15.30-17.00	Szabad játék, közben távozás az óvodából

Hetirend

Az egyes gyermekcsoportok hetirendjének kialakítása a csoportos óvónők feladata. A csoportok hetirendje a nevelési év különböző szakaszaiban teljesen eltérően is alakulhat. Hetirendünk egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységterületeken keresztül.

A fent leírtak alól kivételt képez a mozgástevékenység, amelyet előre meghatározott napokon tartunk, intézményünk rendelkezik tornaszobával, amit egymást váltva használhatnak a csoportok. A rugalmas, spontán, pillanatnyi helyzethez alkalmazkodó hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója. A kicsiknél megvalósítható a kötetlenebb, rugalmas és alkalmazkodó hetirendet. Majd a nagyobbaknál a tanköteles korukat megelőző nevelési évben, napi szintű fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése, képességek és készségek fejlesztése történik a későbbi eredményes iskolai előrehaladás érdekében. Az intenzívebb fejlesztési feladatok miatt a heti- és a napirend pontosabb betartását helyezzük előtérbe.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor, az adott nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható, a helyi szokásos módon és mérési eszközökkel. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok látják el.

Hetirend javaslat

Napok	Mindennapi komplex foglalkozások (naponta 5-35 perc)	Komplex foglalkozások (naponta 5-35 perc)
Hétfő	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés	Kötetlen beszélgetés Külső világ tevékeny megismerése
Kedd	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Szerda	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés	Külső világ tevékeny megismerése- matematikai tartalommal
Csütörtök	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés	Mozgás Bibliaismereti foglalkozás
Péntek	Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi nevelés	Ének, zene, népi játék, tánc

A nevelés tervezése

Nevelőmunkánkat és a komplex tevékenységformákat minden csoportban az óvodai **csoportnaplóba** tervezzük. A csoportnapló tartalmazza a gyermekek névsorát, jelét, születés- és névnapját, a gyermekcsoport életkor szerinti összetételét, a fiúk és lányok számának összesített adatait, a bölcsődébe járt gyermekek számát, a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek névsorát, heti- és napirendet, az ünnepek vagy megemlékezések szervezését. A nevelési tevékenységeket egy éves tervben előre tervezzük, a komplex tevékenységformákat, tanulási tevékenységeket pedig heti-kétheti előrelátással. A tervezésnél figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, különbségeket, a fejlődés eltérő ütemét. Képességfejlesztést motoros, kommunikációs, szociális, önállóság, és kognitív területeken tervezünk. A napló tartalmazza a nevelés-tanulás negyedéves értékelését, valamint a gyermekek mérési eredményeinek összegzését.

Ünnepek, hagyományok

Az ünnepek, hagyományok jelentős események egy óvoda életében, a közösségi élet tartalmas részei. Közel hozzák a tágabb és szűkebb környezet eseményeit a gyermekekhez, valamint kiemelik a mindennapokból, szebbé teszik életünket a vidám hangulatú, felszabadult együttlétek. Az előkészületekben a gyermekek életkoruknak megfelelően, tevékenyen vesznek részt, melybe bevonjuk a családokat is. Megalapozzuk az ünnepekhez való pozitív érzelmi viszonyukat, az örömteli közös készülődés, boldog várakozás és ünneplés közben szerzett pozitív tapasztalat és élmény nyújtásával. A készülődések során sokat éneklünk, zenélünk, kiemelt szerepet szánunk a verseknek, meséknek, bibliai történeteknek.

A szorgalmi időszakban a következő ünnepek, megemlékezések kerülnek megrendezésre:

- Mikulás ünnepség
- Karácsony
- Magyar hét-tematikus hét
- Húsvét

Hagyományos rendezvényeink:

- Nyílt nap
- Bibliaismereti tematikus programok
- Gyermeknap
- Évzáró, ballagás
- Környezet- és természetvédelmi jellegű programok:
- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld napja

Az óvodába lépés feltételei, beszoktatás

Az óvodai felvételekről a nevelőtestület javaslatára az óvoda igazgatója dönt. A jelentkezések elbírálásánál előnyben kell részesíteni a Hit Gyülekezethez szorosan kapcsolódó családokat. A jelentkezés formája: előzetes személyes beszélgetés a szülővel, az óvoda bemutatása, majd a döntést követően előjegyzésbe vesszük és regisztráljuk a gyermek adatait. A gyerekek óvodába

érkezése előtt már folyamatosan ismerkedünk a gyermekekkel és családjukkal. Lehetőséget adunk, hogy a hozzánk jelentkező gyerekek jöjjenek el nyílt napra, ismerkedjenek az óvoda épületével, környezetével, a csoportszobával, találkozzanak az óvodapedagógusokkal. Így a pedagógus már sok-sok ismerettel, információval rendelkezik az újonnan érkező gyerekekről, már beszélgetett a szülőkkel, akik kitöltötték az *anamnézis lapot*, tájékozódott a gyermek szokásairól. Ezek alapján oly módszerekkel közelít a gyermek igényeihez, amely hasonlít a gyermek számára eddig is megszokotthoz. Törekszünk a szülőkkel való oldott, jó kapcsolat kialakítására, hiszen ha a gyermek látja, hogy szülője az óvónővel jó, kellemes viszonyban van, akkor ő is szívesen marad vele, amíg apa és anya dolgozik.

A beszkoktatás ideje alatt figyelembe vesszük a gyermekek testi-lelki igényeit. A **fokozatos és folyamatos beszkoktatás** megnyugtató a gyermek és az anyuka számára is. Nyitott intézményként lehetőséget biztosítunk arra, hogy az édesanya a gyermekével az első napokban együtt maradjon az óvodában, majd a gyermek és szülő igényeihez igazodva növeljük a külön töltött időt. A gyermek behozhatja azokat a tárgyait, amelyek megnyugtatók (cumi, plüssjáték, takaró stb.), és ott tarthatja addig, amíg szükségét érzi. A gyerekeket fogadó felnőttek (óvónő, dajka) a szeretet, a természetes elfogadás érzésével várják a gyermekeket az óvodai élet első napjaiban. Törekszünk arra, hogy már a kezdet kezdetén kialakuljon a kölcsönös bizalom, ahol a szülő biztonságban tudja gyermekét.

Az óvodapedagógus feladatai

- anamnézis, a gyermek élettörténetének megismerése a szülők önkéntes adatszolgáltatása alapján
- olyan módszerek, bánásmód megválasztása, amely igazodik az egyes gyermekek sajátos, egyéni igényeihez
- tudatos előkészület, tervezés az újonnan érkező gyermekek fogadására (óvodai jel előkészítése, öltöző helyének kiválasztása)
- értékes tevékenységek tervezése, kínálása és biztosítása a gyerekeknek, amivel megkönnyíti a szülőktől való elválás nehézségeit

- nyugodt, biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése, amelyben a gyermek jól érzi magát, megnyugszik, képes oldottan tevékenykedni

Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai

A gyermekek fejlődését és a fejlesztés megtervezését a gyermekekről vezetett egyéni személyiséglapon követjük nyomon. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnéziséét
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés)
- a pedagógiai programunkban meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

Tehetséggondozás

A gyermek egymással és felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt szem előtt tartjuk képességeik és személyiségük különbözőségét. Ezek a különbözőségek – amellet, hogy értéknek tekintendők – adott esetben ütközhetnek egymással. Arra törekszünk, hogy a ránk bízott gyermekek adottságaikkal, képességeikkel, tapasztalataikkal összhangban, minél szélesebb spektrumban ki tudják bontakoztatni tudásukat. **Célunk a személyiségfejlődést elősegítő, elfogadó, értékorientált légkör kialakítása minden tevékenységben és a**

gyermek erős oldalának támogatása. Igyekszünk minél több lehetőség felkínálására a taníthatóság érdekében. A sokfajta lehetőség a későbbiekben kialakíthatja a gyerekekben az egyéni orientációt, a saját érdeklődés irányát. A tehetségígéretes gyermek felismerésére a legtöbb lehetőséget az óvodapedagógus és a gyermek folyamatos együttes tevékenysége ad. A gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése és dokumentálása során lehetőség nyílik a kiemelkedő képességek, érdeklődési körök azonosítására.

Speciális feladatok a tehetséggondozásban

Célunk a gyermekek kibontakozását segítő légkör megteremtése, érzelemfeloldó módszerek alkalmazásával. Olyan tevékenységek, munkaformák kidolgozása (akár különböző műhelymunkákon belül), amelyekben fejlődnek a gyermekek szociális képességei és társas kapcsolatai, ezáltal képessé válnak az összedolgozásra, együttműködésre. Feladatunk a gyermekek saját értékeikkel való szembesítése, kiemelése, támogatása, mások értékeinek, képességeinek, teljesítményének elfogadtatása, az önkifejezés sokoldalú lehetőségeinek a fejlesztése.

4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda és a család kapcsolata

Óvodánk legfontosabb partnerei a szülők. Kiemelt fontosságú a velük való kapcsolat. A szülők a gyermekek nevelésének első számú felelősei és jogosultjai, a családnak elsődleges szerepe van a nevelésben. Mi erre tudunk építeni, és ezt egészítjük ki legjobb tudásunk szerint a gyermekek optimális fejlődése érdekében. Tiszteletben tartjuk a szülő kéréseit, a családok szokásait, sajátosságait a gyermek gondozására, nevelésére vonatkozóan. A családokhoz illesztett megoldásokkal igyekszünk segítséget nyújtani az intézmény törvényes és szakmailag hiteles működését megtartva. Fontos, hogy bizalom alakuljon ki a szülőben felénk, ezt már az első találkozás alkalmával elfogadásunkkal és odafigyelésünkkel kívánjuk megalapozni, majd később fenntartani. Ennek feltétele egymás korrekt informálása, véleményeinek meghallgatása, megoldások keresése a családok és az intézmény részéről egyaránt. A szülőknek lehetőséget

biztosítunk a szakmai anyagunk megismerésére. Tiszteletben tartjuk a szülők és gyermekük személyiségi jogait.

A kapcsolattartás formái

- **Beiratkozás:** az alapvető információk kölcsönös megismerésére szolgál, fontos elsőbenyomás-szerzés mind számunkra, mind a szülő számára
- **Fokozatos beszoktatás:** a gyermek és a szülő megismerhet bennünket, szokásainkat, a többi gyermeket; mivel a beszoktatás meghatározza a későbbi közösségi életet, ezért törekszünk a családi, biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtésére
- **Anamnézis lap:** kitöltése nem kötelező a szülő számára, de számunkra fontos információforrás, melyben a szülő megismertethet bennünket a gyermek eddigi fejlődésével, otthoni szokásaival, nevelési módszereivel
- **Napi kapcsolat:** a reggeli és a délutánonkénti találkozások alkalmával a gyermeket érintő aktuális eseményekről való kölcsönös információcsere
- **Telefon:** napi kapcsolattartás céljára, indokolt esetben
- **Faliújság:** a legfontosabb mindenkit érintő információkról itt tájékoztatjuk a szülőket
- **Szülői értekezlet:** évente két, három alkalommal szervezünk szülői értekezletet, melyen az óvodát, a csoportot, a gyermeket és a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat beszéljük meg, tájékoztatjuk a szülőket a következő félév várható eseményeiről, a gyermekek fejlődéséről, nevelési céljainkról; figyelembe vesszük a szülők véleményét, meghallgatjuk javaslataikat
- **Fogadóóra:** ennek keretében lehetőség nyílik a szülővel a gyermekét érintő információk, események, az esetlegesen felmerülő problémák kezelésének megbeszélésére; előre egyeztetett időpontban történik, a nyugodt légkör és a maximális diszkréció biztosítása érdekében
- **E-mail:** a faliújsággal megegyező, a csoportot érintő információk megosztására szolgálhat szülői igénytől függően

- **Nyíltnap:** évente kétszer, barkácsdélután szervezésével lehetőséget biztosít az intézményünk iránt érdeklődő szülők számára, hogy megismerjék munkatársainkat, az óvoda épületét és a csoportszobákat

Sajátos nevelési igényű gyermekek fogadásakor

- a beszoktatás előtt a szülőknek lehetőséget adunk arra, hogy gyermekükkel ellátogassanak abba a csoportba, ahova a gyermek felvételt nyert
- szülői értekezlet tartása befogadó szülői közösség számára
- közös fokozatos beszoktatás biztosítása, melynek időtartamát az óvónő, a szakemberek határozzák meg a szülővel egyetértésben
- gyógypedagógiai tanácsadás biztosítása az érintett szülőknek
- fogadóórák tartása az érintett szülőknek
- fontos a mindennapi tájékoztatás a gyermeket érintő eredményekről, problémákról mind a pedagógus, mind a szülő részéről

Az óvoda kapcsolata intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. Óvodánk nyitott és kezdeményező a kapcsolatok kialakításában és fenntartásában.

A kapcsolattartás partnerei

- **Az óvodába lépést megelőző intézmények** (bölcsőde, családi napközi): a gyermek óvodába lépése előtti fejlődéséről adhat információt, a kapcsolatfelvétel segít az átmenetben

- **Pedagógiai szakszolgálatok** (szakértői bizottság, nevelési tanácsadás logopédus, pszichológus): a kapcsolattartás formáit és gyakoriságát az igények határozzák meg
- **Egészségügyi szakszolgálatok** (orvosok, szakorvosok, védőnő): a gyermekek egészségének megőrzése, figyelemmel való kísérése szempontjából kiemelten fontos
- **Gyermekvédelem intézményei** (gyermekjóléti szakszolgálatok): gyermekvédelmi esetekben segíthetik munkánkat
- **Közművelődési intézmények** (bábszínház, művelődési ház, múzeumok): rendezvényeit a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve, csoportosan látogatjuk
- **Fenntartó:** igényeljük a folyamatos kapcsolattartást, információáramlást, odafigyelünk elvárásaira, határidők pontos betartására
- **A fenntartó intézményeivel való kapcsolattartás:** törekszünk az általános iskolákkal és az óvodákkal való együttműködő, jó kapcsolat kialakításra
- **Önkormányzat:** kiegyensúlyozott, egymás munkáját támogató kapcsolatra törekszünk

5. Nevelési programunk feladatai, célok

Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés **feladata** az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodánk a Hit Gyülekezete fenntartásában működő egyházi intézmény, világnézetileg elkötelezett. Alapelveink és **céljaink** elsősorban a fenntartó szemléletéhez, elveihez és

célkitűzéseikhez illeszkednek, figyelembe véve a Köznevelési törvény és az Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott előírásokat, útmutatásokat.

Mindezeket szem előtt tartva alapvető nevelési célunk, hogy a Szentírás szellemi-erkölcsi értékeinek közvetítésén keresztül, a **családi nevelés elsődlegességét hangsúlyozva és azt kiegészítve** elősegítsük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését az egyéni életkori és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. Célunk a gyermekek felkészítése az élet általános társadalmi gyakorlataira, valamint az ehhez szükséges együttműködési és érintkezési (kooperációs és kommunikációs) képességeik kialakítása és fejlesztése.

Az óvodai nevelés céljai

- Olyan összehangolt módszereken alapuló nevelőtestületi munka, nevelési kultúra kialakítása, melynek eredménye bibliai szemléletű, keresztény értékrendet követő nevelési modell.
- **Biztonságot** nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása esztétikus környezet kialakításával.
- Tudatos pedagógiai munka alkalmazása, amely a gyermekek személyiségéhez igazodva, fejlődésüket, fejlesztésüket, valamint **meglévő ismereteik további gazdagítását** segíti elő, egyéni és közösségi szinten is.
- Óvodáskor végére az **iskolai életmódhoz** szükséges fejlettségi szint elérése, valamint az értelmi és érzelmi intelligencia előkészítése. Az ehhez szükséges ismeretek elsődleges forrása és formája a **szabad játéktevékenység**, valamint a játékban megvalósuló sokoldalú, komplex tanulási tevékenység, tevékenykedtetés.
- A játékba integrált nevelési és fejlesztési lehetőségek széleskörű kihasználása, a kiemelkedő képességű gyermekek felismerése, kibontakozási feltételeinek megteremtése – **tehetséggondozás**.
- Az óvodai élet megszervezése oly módon, hogy a **tartalmas közös tevékenységek**, programok és élmények által kialakuljanak a gyermekekben a **társadalmi**

együttéléshez elengedhetetlen akarati tulajdonságok, mint például: figyelmesség, segítőkészség, engedelmesség, együttérzés, önállóság, szorgalom, kitartás, szabálytartás, felelősségérzet, önzetlenség, alkalmazkodóképesség, a szeretet és tisztelet kifejezése.

- **Egészséges életmód kialakítása** a mozgás megszerettetésével, változatos étrend, tiszta és esztétikus környezet kialakításával, a testápolás, öltözködés helyes szokásainak megalapozásával.
- **Differenciált személyiségfejlesztés** a gyermekek életkorának és sajátos fejlődési ütemüknek, képességeiknek figyelembevételével. Az intézmény Alapító okiratában meghatározott körben a **sajátos nevelési igényű gyerekek** integrálása és gondozása megfelelő szakemberek segítségével, valamint a gyermekközpontú inkluzív (befogadó) nevelés megvalósítása.

6. Az óvodai nevelés általános feladatai és tartalmi keretei

Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek testi-lelki szükségletének kielégítése.

6.1. Önfejlesztő szükségletek kielégítése

- az egészséges életmód alakítása
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. E szokásrendszer tartalmi elemei: a helyes táplálkozási szokások, egészséges és kulturált étkezés iránti igényesség, a kiegyensúlyozott életritmus kialakítása, életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz a környezet tisztántartására, a környezet rendjének megóvására való igény felkeltése. Tartalmazza továbbá a változatos mozgás megszerettetésével és megszervezésével a jó közérzet kialakítását, valamint az egészséget károsító magatartásformák elkerülését. Az egészségnevelés tartalma a következő nevelési területeken valósul meg intézményünkben.

- **Testi/szomatikus nevelés**, melynek esetében a tevékenységek megszervezésénél fokozottan ügyelünk a balesetek és betegségek megelőzésére. A gyermekkel közösen kialakított szabályokkal arra törekszünk, hogy azok legyenek világosak, betarthatók a gyermekek számára, betartásukban a felnőttek legyenek következetesek. Hangsúlyozzuk környezeti higiénia szükségességét, a rendszeres testnevelés fontosságát, az összerendezett mozgás fejlődésének elősegítését. A prevenció és korrekciós feladatokat – amennyiben szükséges – szakember segítségével látjuk el.
- **Lelki/pszichohigiénés nevelés**, amit kiegyensúlyozott heti- és napirend kialakításával valósítunk meg. Ezt lehetővé teszi a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges aktív cselekvés és pihenés váltakozása, amely állandóságot biztosít. Fontos képességeket és készségeket alakítunk ki ezen a területen, ilyen a pszichés, érzelmi intellektuális és spirituális fejlődés képessége és a jóllét fenntartása. Kölcsönösen

kielégítő társas és közösségi kapcsolatokat alakítunk ki és tartunk fenn. A nevelés során pozitív hatást igyekszünk gyakorolni a gyermekek személyiségét érintő változásokra.

- **Szociálhigiénés nevelésünk** során fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek a neki járó differenciált, egyéni bánásmódban részesüljön.
- **Életvezetési készségek fejlesztése** során feladatunk, hogy rávezessük a gyermekeket a problémamegoldásra, hogy rugalmasakká és alkalmazkodóbbá váljanak a nehézségek leküzdésében, valamint tanuljanak meg egyre hatékonyabban kommunikálni. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- Törekszünk a **környezetvédelemre** való érzékenység kialakítására, a **környezettudatos** magatartás megalapozására, és az ezekhez kapcsolódó szokások kiépítésére.

Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód kialakításában

- a gyermekcsoport megfelelő **gondozottságának** biztosítása
- a gyerekek **alapvető testi szükségleteinek kielégítése**, mely megalapozza a gyermek jó közérzetét, és minden további tevékenységvégzéshez nélkülözhetetlen
- az óvónő az óvodai beszoktatás időszakában készítsen a gyermekekről anamnézist, kísérelje figyelemmel a gyermek fejlődését, tárja fel a gyermekek egyéni szükségleteit, ismerje meg a gyermekek igényeit a családból, bölcsődéből, egyéb közösségből hozott szokásait.
- az otthoni szokások tiszteletben tartása mellett fontosnak tartjuk a család meggyőzését az óvodai szokások elfogadásában és betartásában
- a beszoktatás ideje alatt az óvónő és a dajkák feladata a **személyes példamutatás**, a helyes sorrendek, fogások bemutatása
- őszinte, hiteles viselkedéssel közeledjen a gyermekekhez a gondozási tevékenységek során, törekedjen az **óvodai és a családi gondozási szokások összehangolására**
- biztosítsa a **testápolási, étkezési, öltözködési szervezethez**, az óvodába lépés pillanatától

- a gyermekek **eltérő táplálkozási szokásait** a szülők segítségével ismerje meg és fogadja kellő toleranciával az étel elutasítását, válogatást és egyéb ételintoleranciát, ösztönözze, de ne kényszerítse a gyerekeket az étel elfogyasztására
- a folyadékot egész nap biztosítja a gyermekeknek
- életkori sajátosságokhoz mérten segítse a gyermeket a testápolási tevékenységek elvégzésében
- az óvónők, a dajka teremtsenek olyan feltételeket, hogy a gyerekek folyamatosan önállóan végezhesék a bőrápolási, fogmosási, hajápolási, körömápolási **tisztálkodási teendőket**, a WC-használatot
- a megfelelő öltözködés érdekében hívja fel a szülők figyelmét a megfelelő ruhamennyiség biztosítására és a praktikumra (kényelmes és időjárásnak megfelelő ruházat és lábbeli)
- teremtsen meg a **nyugodt pihenés** feltételeit: alapos szellőztetés, csend, alvás előtti mesélés, éneklés, személyes tárgyak, tájékozódjon a gyermekek alvási szokásairól
- igyekezzenek gátolni a fertőzések terjedését, papírzsebkendő használatával, gyakori szellőztetéssel
- a gyermekek **egészségének védelme** érdekében az óvodában megbetegedett gyermeket (láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén) fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozzuk mindaddig, amíg szüleik meg nem érkeznek
- minden nap biztosítsa a gyermekek **mozgásigényének** kielégítésével a gyermekek egészséges életmódját, az udvari nagymozgásos játéktevékenységgel növelje a gyermekek edzési lehetőségeit
- az egészséges környezet biztosítása érdekében az öltözőben biztosítson lehetőséget nyugodt öltözködésre, vetkőzésre, intimitás megőrzésére

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- képesek szándékosan irányítani a **testi szükségleteiket**, kialakul az igényük az egészséges életmód, a testápolás és az egészségmegőrzés szokásai iránt
- önállóan betartják az alapvető **higiéniai, tisztálkodási szokásokat**: szappannal való kézmosás minden szennyező tevékenység után, a WC-használat után, az étkezések előtt
- zsebkendőhasználat, hajápolás, fogmosás önálló elvégzésére képesek
- ügyelnek a mosdó rendjére és tisztaságára

- önállóan **öltöznek**, ismerik saját ruháikat, rendet tudnak tartani maguk körül
- ismerik és betartják a **kulturált étkezési szokásokat**: csukott szájjal étkeznek, halk hangnemben beszélgetnek, ügyelnek az asztal rendjére, biztonságosan és helyesen használják az evőeszközöket, önállóan merítenek levest, töltenek vizet a kancsóból, étkezés közben nyugodtan ülnek
- példaadással erősítik és segítik ezen szokások kialakulását a kisebbeknél
- önállóan meg tudják teríteni az asztalt étkezések előtt, segítséget nyújtanak az ágyazásban, a csoportszoba rendezettségének kialakításában
- a környezet tisztántartásához szükséges használati eszközöket megfelelően használják, pl.: seprű, lapát, törlőkendő stb.
- tudnak cipőt fűzni és kötni, cipzárt felhúzni, valamint ruhát ki- és begombolni
- tudnak hajtogatni terítőt, ágyneműt, ruhát, szalvétát

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodai életünk valamennyi tevékenységében jelen lévő feladat, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Célunk a gyermekek érdeklődő kíváncsiságára alapozva az értelmi képességeiknek és megismerő tevékenységüknek a fejlesztése, melyek által bővül látókörük, szókincsük, fejlődik gondolkodásuk. Anyanyelvünk szorosan összefügg érzelmi és értelmi intelligenciánkkal. Feladatunknak tartjuk a kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztését, a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartását, fokozását, amely a későbbiekben elősegíti a zökkenőmentes iskolai tanulás megkezdését. A gyakori mondókázás, mindennapos mesélés, éneklés gyakorlása által a gyermekek intenzíven részesülnek az anyanyelv élményében. Fontos feladatunk a gyermekek értelmi képességeinek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet, alkotóképesség - és kreativitásának fejlesztése, emellett a differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztése is. Feladatunk még a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása is.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi és értelmi nevelés és fejlesztés megvalósításában

- a kiemelkedő képességű, illetve a részképességek fejlődésében elmaradott gyermek esetében egyéni fejlesztési terv alapján gyakorol hatást, **prevenációs és korrekciós** tevékenységet végez – ha szükséges – szakember segítségével
- az életkori beszédhibák felismerése, az egyes gyermek beszédállapotának, beszédértési és beszédtechnikai szintjének nyomon követése
- fordítson figyelmet a gátlásos gyerekekre, kellő **empátiával** törekedjen szóbeli aktivizálásukra, mindig válaszoljon a gyerekek kérdéseire, tapintatosan segítse a beszédhibás gyerekek fejlődését (ne javítgasson)
- a spontán és tervezett óvodai helyzetekben is alkalmazza, kombinálja azokat a módszereket, eljárásokat, amelyek elősegítik az **érintkezési és együttműködési képességek** fejlődését
- törekedjen a kongruens kommunikációra (szóbeli és metakommunikációs jelzések összhangja), nyújtson megfelelő mintát hangnem, hangerő, tempó, hangszín példaszerű alkalmazásával
- a gyermekek családi neveléséből hozott tapasztalatainak figyelembevételével teremtsen sok-sok beszédhelyzetet, tegyen fel kérdéseket, alkalmazzon nyelvi játékokat
- a tevékenység során szerzett tapasztalatok feldolgozásával az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazása, ismeretek emlékezetben tartása, kognitív tulajdonságok, képességek tudatos, tervszerű alakítása, fejlesztése
- a gyermeki beszéd eszközként való használatának fejlesztése, szókincsbővítés, beszélő környezet biztosítása
- mindennapi beszédminta nyújtása, irodalmi értékkel bíró gyermekversek megismertetése, gyermekirodalmi környezet biztosítása
- folyamatos megfigyelés útján megfelelő képet alkot a gyermekek egyéni képességeiről, ennek ismeretében törekszik a gyermekek képességét önmagukhoz mérten fejleszteni, a **differenciált fejlesztést** megvalósítani

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- a gyermek rendelkezik problémafelismerő és megoldó képességekkel
- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is
- huzamosabb ideig működik a koncentrált és a megosztott figyelem
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, érzelmeit, gondolatait mások számára érthető módon, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, meghallgatja és megérti mások beszédét

6.2.Közösségfejlesztő szükségletek kielégítése

- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodában kialakított családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkör nagy hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Célunk a derűs csoportlégkörben történő érzelmi biztonság nyújtása, pozitív magatartási modellek megmutatása, erkölcsi, érzelmi, akarat tulajdonságok fejlesztése. Elengedhetetlenül fontos, hogy a gyermekek alakuló kapcsolatait a felnőttekkel és társaikkal pozitív érzelmek jellemezzék. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, engedjen teret önkifejező törekvéseinek és mutasson rá arra a tényre, hogy az emberek különböznek egymástól. Óvodánk erkölcsi normarendszerének alapja a Szentírás által kinyilatkoztatott értékrend. Szocializáció szempontjából meghatározó a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozása. Ösztönözzük őket arra, hogy tudjanak különbséget tenni helyes és helytelen magatartásformák között. Személyes példamutatással és példaadással motiváljuk őket a konszenzuson alapuló konfliktusmegoldásra.

Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésben

- az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése és biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- a szocializáció folyamatában segítőtársként kíséri a gyermek önálló tevékenységét, felkelti érdeklődését, a gyermeket kíváncsivá teszi, együtt élvezi az élet érdekességeit és az eredményeknek, sikereknek vele együtt örül
- olyan sajátos szokás- és hagyományrendszert alakít ki a csoportban, amely mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését
- a tevékenységek biztosításával, a családi légkör megteremtésével segíti a gyerekek társas kapcsolatainak, egymás iránti érdeklődésének, együttműködésének alakulását
- segíti a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat
- a korlátokat és szabályokat úgy alakítja ki, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak, átlépésüknél adja meg a lehetőséget a javításhoz
- segíti a gyermekbarátságok kialakulását, a közösség többi tagjaihoz való kapcsolódást
- kellő odafigyeléssel alakítja a gyermekek konfliktusmegoldó képességét
- a felnőtt és gyermek közötti kapcsolatban partneri, és a természetes és biblikus rendet erősítő viszony kialakítására törekszik
- etikus viselkedés, pozitív példaadás
- a valamilyen szempontból sérült, hátrányos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek sajátos ellátása, szükség szerint megfelelő szakember bevonásával
- alapvető erkölcsi tulajdonságok megismertetése, döntési képességek fejlesztése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- biztonsággal tájékozódnak az óvoda területén és biztonságban érzik magukat az őket körülvevő tárgyi és személyi környezetben
- kötődnek a velük foglalkozó személyekhez és társaikhoz
- koruknak megfelelően tisztelik a felnőtteket és egymást
- képesek együttműködni közös célok érdekében és örülnek a csoport sikereinek
- önállóak a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszadás, megszólítás, bocsánatkérés, udvariasság

- különbséget tesznek a jó és a rossz cselekedetek között, törekszenek a jóra
- jellemzőjükké válik a szabályok elfogadása, irányíthatóság, taníthatóság

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

A négyes feladatrendszer elemei

1. Játék- és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munkatevékenység
4. Szabadidős tevékenység

Programunk alapelve, hogy minél több lehetőséget biztosítsunk a gyermeknek az elmélyült játékra, melyet az óvodáskorú gyermek alapvető tanulási és a leghatékonyabb fejlesztő tevékenységi formájának tekintünk. A szabad játék érvényesülését előtérbe kell helyezni a napirendben. A játékos tevékenység-szervezésben és a felajánlott tevékenységek során játékba integrálva tanulnak és szereznek tapasztalatokat (tevékenységben megvalósuló tanulás). A gyermekek az élményeiket alapvetően a tevékenységekben élik meg, ezért igyekszünk biztosítani a gyermekek számára a szabad játék gazdag feltételrendszerét. Megismertetjük a gyermekeket az életkorukhoz és képességszintjeikhez illeszkedő játéktípusokkal. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A pedagógus jelenléte elfogadó, biztosságot és bizalmat adó potenciális partner, aki segíti, inspirálja a játék kibontakozását, indirekt módszerekkel megvalósítja az egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatokat (pl. társas kapcsolatok formálása, az együttműködés fejlesztése, önbizalom formálása stb.). A pedagógus mintaértékű kommunikációjával, szóbeli pozitív visszajelzéseivel formálja, segíti a játékot, különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldása során. A játék kicsiben maga az élet: amit a

kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. A játék folyamatában olyan tulajdonságok fejlődnek ki a gyermekben, amelyek később nagymértékben **elősegítik a társadalomba való beilleszkedését**, úgymint a kezdeményezőkézség, mások mozgósítása, alá-fölrendeltségi viszonyok. Ezért az életre nevelés is játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válik. Az óvodában megjelenő játékformák: gyakorló játék, konstruáló játék, mozgásos játék, szimbolikus vagy szerepjáték és a szabályjáték.

A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb s újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. Játék közben játékosan, szinte észrevétlenül sajátít el ismereteket, tehát a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. Azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodás korban szereznek a gyerekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. A sikerélmények erősítik az önbizalmát és bátorságot adnak az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A kudarcok viszont ellentétes hatást váltanak ki. A program rugalmas jellege biztosítja az óvodapedagógus számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás szervezése teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés; kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában a napi élet bármely mozzanatában megoldhatók.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai a játék- és tanulási tevékenységekben

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése a szabad játék előtérbe helyezésével
- napirenden belül elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a játék számára
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- egyéni és közös élményszerzési lehetőségek biztosítása és felhasználása a játéktevékenységekben
- a játékkészlet bővítése a gyermekek életkorához, játéktevékenységéhez, játéktípusához igazodóan
- a játék megteremtésének lehetősége az **udvaron** is
- bátortalan, félénk gyermek segítése a játékba való bekapcsolódáshoz
- törekvés a játéktevékenység során a minél **sokoldalúbb tapasztalatszerzésre** és a **széleskörű ismeretszerzés** lehetőségére
- biztonságot adó, boldog atmoszféra teremtésével a játék közösen elfogadott normáival, indirekt képviselésével a **beszédkedv**, a **közlésvágy motiválása**, érdeklődés, figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása
- a gyermeki szerepjátékot kísérő **párbeszéd** támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- kitartóan, hosszú ideig képesek egy témában játszani
- egyéni ötleteik, javaslataik vannak
- bekapcsolódnak a közös játékba, kialakul az együttjátszás igénye

- elfogadják társaik javaslatait, ötleteit, kiegészítik azokat
- szabályjátéknál képesek követni és betartani a megismert és megtanult szabályokat
- játékokban dominánsan jelentkezik a szerepjáték, ismert meséket dramatizálnak
- képesek problémahelyzetek megoldására, konfliktusok kezelésére
- aktívan és kitartóan vesznek részt az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban

Külső világ tevékeny megismerése

- A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében a szokások elsajátítása által, a gyermek érdeklődésének figyelembevételével, amely által a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan.
- Célunk a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulásának kiépítése a **szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet** (szülőföld, hazai tájak, városunk, óvodai környezet), az élő és élettelen világ megismerése felfedezések, tapasztalatszerzések során.
- Alapelvünkben kiindulva a gyerekeket bibliai világkép alapján ismertetjük meg az őket körülvevő környezettel, a látható világ egészét, az égitesteket, a Földet, növényeket, állatokat, az embert, Isten alkotásának tekintjük.
- A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében, vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási és **komplex tapasztalatszerzési lehetőséget** kínálnak.
- A csoportokban kialakított élősarkok a gyermekek és óvodapedagógusok által gyűjtött és csoportosított, évszakokra jellemző természeti kincsek gyűjtőhelye, melyek lehetővé teszik az önálló és csoportos megfigyelések révén, hogy értékes információkhoz jussanak a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.
- Lehetőséget teremtünk arra, hogy kiskertünkben a gyerekek kerti munkákat végezzenek, megfigyelhessék a növények fejlődési feltételeit, ütemét, az összegyűjtések, szétválogatások, összehasonlítások, formák letapogatása, számlálás, mérés, tér alakítása, irányok megnevezése, párosítások, sorakoztatások által, az időbeliség felfedezése, megnevezése, a tükörrel való játékok a gyermekek kedvelt

tevékenységei közé tartoznak, melyek természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra a matematikai ismeretek megszerzését.

- A természet – társadalom – ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak azok a mozzanatok, amikor a gyermek újra játssza életét.
- A születéstől felnőttkorig címmel megfogalmazott projekt magába foglalja a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermeknek támpontot nyújt a szabályok megismeréséhez és gyakorlásához.
- A megtapasztaláson alapuló megismerés biztosításával bővül a szókincsük, fogalmi ismereteik rendszereződnek, aktivizálódnak beszédük, fejlődik nyelvi kifejezőképességük.

Az óvodapedagógus feladatai

- olyan feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik a minél szélesebb körű tapasztalatszerzést a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetében, figyelmük felhívása azok értékeire és szépségeire
- a természet, az élő és élettelen környezet megóvására, tisztán tartására, szeretetére nevelés
- eszközök és lehetőségek biztosítása közvetlenül a természetben, a szabadban való tevékenykedéshez (kerti eszközök, szerszámok)
- a környezetvédelemmel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, közös tevékenykedések által, környezettudatos szokások alakítása
- a gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozásukat
- ismerik a testrészeket, érzékszerveiket és a tisztálkodási szokásokat
- tudják az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, és a napszakokat
- csoportosítják az élőlényeket: ember, állat, növény
- ismerik a házi- és vadon élő állatokat, tulajdonságaikat, és csoportosítják azokat
- meg tudják különböztetni a gyümölcs- és zöldségféléket, ismerik neveiket

- ismerik a közlekedési eszközöket, gyakorlottak a közlekedési szabályok megtartásában
- részt vesznek elemi természet- és környezetvédelmi tevékenységekben

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés
- szervezett mozgásos tevékenység

A mindennapi óvodai élet nélkülözhetetlen, lényeges eleme a mozgás, testi fejlesztés. Az óvodáskor a természetes hely- helyzetváltató, a finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének a szakasza. A 3-7 éves korú gyermekek egészséges testi, értelmi és szociális fejlődésének biztosításához elengedhetetlenül fontos a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapos testmozgás, mivel ebben az életszakaszban a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A testmozgás segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntéshozó és alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását is. Prevenációs hatása növeli a hatékonyság érzését, a mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A társaikkal végzett mozgás lehetőséget biztosít az énhatárok megismerésére, a másokkal való együttműködésre, végső soron a kooperáció kialakulására. A spontán és szervezett mozgásos játékok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához. A vidám, megfelelő intenzitású, változatos, játékokban gazdag napi 15-30 perces testmozgás lehetőséget biztosít – a motoros képességek fejlesztése mellett – a mozgásműveltség kibontakoztatásával a gyermeki személyiség differenciált fejlesztésére. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mindennapos testmozgás tartalmát főleg a természetes gyakorlatok képezik, mint járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok. Emellett nagy hangsúlyt kapnak a különböző testnevelési játékok, amelyeket néhány kézi szerekkel végezhető gyakorlat, valamint talajtorna elem egészít ki. Az ilyen gyakorlatoknak, mozgásos játékoknak rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek közül különösen az erő- és állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában.

Az óvodapedagógus a gyermekek utánzási hajlamára építve, a gyakorlatok mintaszerű végzésével és a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválja és segíti a gyerekek rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyulásának kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett testmozgás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, melyet a jól megválasztott mozgásanyag helyes gyakoroltatásával érünk el. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére. A természet erőinek – napfény, levegő, víz – kedvező hatásait figyelembe véve a mindennapos testnevelést lehetőség szerint a szabadban tartjuk.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgásfejlesztés feladatai

- mozgás megszerettetése, a gyermek egészséges mozgáskedvének megőrzése
- értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése mozgáson keresztül
- a testi képességek, kondicionális, koordinációs képességek alakítása
- rendszeres mozgással egészséges életvitel alakítása
- mozgáskészségek, harmonikus, rendezett mozgás kialakítása
- sokoldalú mozgástapasztalat szerzése az alapvető mozgásformák gyakorlása által
- egyensúlyérzék fejlesztése
- a kéz finommozgásainak fejlesztése
- a gyermek saját testének, valamint mozgásos képességeinek megismerésével az „éntudat” fejlesztése, erősítése
- társas kapcsolatok kiszélesítése és a társakra való figyelmességének a fejlesztése az örömmel végzett, közös mozgás által
- az elvégzett, látott és megnevezett cselekvésekkel, a különböző észlelési területek integrációjával, a keresztcsatornák fejlesztése
- a téri irányok, testrészek megismerésével, megnevezésével a térészlelésük fejlesztése
- a szókincsük gyarapítása

Az óvodapedagógus feladatai

- olyan lehetőségeket biztosítson a természetes mozgásigény kielégítésre, amelyek az egészséges életmód alakulását segítik elő
- változatos eszközök és a gyermekek szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermek számára
- lehetőség szerint minden nap, minél hosszabb időtartamon keresztül adjon lehetőséget a gyermekeknek a szabad levegőn való tartózkodásra
- biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit az egyéni sajátosságok figyelembevételével
- tudatosan fejlessze a testi képességeket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlétet, koordinációs készségeket és a helyes térérzékelést

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- a gyermekek szeretnek mozogni, igénylik és örömmel végzik, kitartóak a mozgásos játékokban
- mozgásuk összhangban van a kommunikációjukkal
- ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni
- mozgásuk biztonságos, összerendezett, kitartó, növekszik a teljesítőképességük
- a gyermekek nagymozgása összerendezett, finommozgásuk fejlett
- kialakult az egyensúlyérzékük
- növekszik a mozgástapasztalatuk
- tudnak térben tájékozódni
- ismerik a vezényszavakat, tudnak ezek alapján cselekedni
- elfogadják a felnőtt irányítását, egyéni és csoportos versenyeken, a szabályokat betartják, önállóan is képesek szabályjátékokat játszani
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni

Verselés, mesélés

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, a rím csengésével. A versek, mesék elősegítik az olvasóvá válást, bővítik a gyermekek szókincsét, olyan szavakkal, kifejezésekkel is megismerkednek, melyeket a hétköznapi élet során nem, vagy csak ritkán használunk. A szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, e közben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztás tudatos, gyermekközpontú, a korosztálynak megfelelő, amely mindig a korosztálynak és az egyéni fejlettség figyelembevételével történik. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világvilágának alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mindennapos mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a mindennapi élet részévé váljon. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a

folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra, és a mesék befogadására.

A **mese- és verskezdeményezések** anyagának kiválasztásakor figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, érdeklődését, változatos, választékos szókincsű, igényes alkotásokkal ismertetjük meg őket.

Rendkívül fontosnak tartjuk a Bibliában szereplő történetek megismertetését, azok értékeinek átadását. A mesélés és a Biblia történeteinek megismertetése során föl hívjuk a figyelmet arra, hogy míg a mesék kitalált történetek, addig a Biblia megtörtént, valóságos eseményeket ír le.

Az óvodások egyik kedvenc tevékenysége a **bábozás és a dramatizálás**. A színes, megragadó, a gyermekek érdeklődését felkeltő bábjátékkal ébresztünk kedvet a bábozáshoz, dramatizáláshoz. Ösztönözzük a gyermekeket, hogy élményeiket szabadon választott, kötetlen módon is el tudják bábozni. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az óvodapedagógus feladatai

- a felhasználni kívánt irodalmi anyagok igényes összeállítása
- nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtése a csoportban a mesehallgatáshoz, bábozáshoz
- a mesehallgatással kapcsolatos szokások kialakítása a csoportban
- minél több spontán lehetőség teremtése a versek, mondókák ismétlésére, játékos formában
- a megfelelő eszközök biztosítása a bábozáshoz, dramatizáláshoz a gyermekek által elérhető helyen
- a bábok használatának, bemutatása, megszerettetése
- teremtsen minél több lehetőséget a spontán bábjátékokra, az önálló szöveg- és mesemondásra
- a könyvek megszerettetése, színes képeskönyvek, leporellók mindenki által elérhető helyen való elhelyezése, és közös vagy egyéni lapozgatásának biztosítása által, a gyermekek ösztönzése, hogy hozzák el otthonról és mutassák meg társaiknak kedvenc könyveiket

- a meséket, verseket megfelelő tempóban, hangerővel, tiszta kiejtéssel adja elő, jól játszva a hangszínevel
- a nagycsoportos gyermekek számára olvasson fel folytatásos mesét (főként délutáni pihenő ideje alatt)

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, várják, igénylik a mesehallgatást
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak társaik és a maguk szórakoztatására is, egyéneként vállalkoznak versek, mesék, mondókák elmondására
- megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét
- tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni
- az irodalmi anyagból hosszabb meséket, verseket, mondókákat tudnak elmondani, dramatizálni
- tisztán, érthetően, választékosan fejezik ki gondolataikat, kéréseiket
- megszilárdulnak a mesehallgatással kapcsolatos szokásaik
- sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a mesék, versek, mondókák felhasználásával, mondogatásával a személyes kapcsolat erősítése, ezáltal a fejlesztés érzelmi alapjának kialakítása
- mesehallgatással, azok erkölcsi tanulságai által a pozitív magatartásminták megismertetése, szabályokhoz, normákhoz való eligazodás elsajátíttatása

Ének-zene, népi játék, tánc

A zene esztétikai érték. Szépsége, harmóniái, ritmikája, a zaklatottsága vagy éppen a nyugodtság hat az emberre, érzelmeket közvetít, ezáltal élményt nyújt. A zene második anyanyelvünk, mellyel a szavakon túl ki tudjuk magunkat fejezni. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyerekeknek. **Az óvodai zenei nevelés célja a zene iránti érdeklődés felkeltése, a gyermekek zenei ízlésének formálása, a gyermekek fogékonnyá tétele a szép befogadására.** A gyermekdalok játékos mozzanatai, szerepvállalási lehetőségei hatnak a gyermek érzelmére, benne kiélhetik feszültségeiket. A zenei fogalompárok megértése,

felismerése, megfogalmazása által a zenei nevelés és a zene hat a gyermek értelmére, gondolkodási mechanizmusait – összehasonlítás, megkülönböztetés, azonosítás – fejleszti. A dalok szövegének megjegyzése, dallamának memorizálása fejlesztően hat a gyermek emlékezetére. A már meglévő zenei emlékképek felidézése ennek az emlékezetnek az ellenőrzése, ezt gyakorolhatja dallamfelismerés, dallamazonosítás alkalmával. Zenei alkotókedvét csillogtathatja játék közben, amikor elénekli, amit csinál, amit érez, gondol és lát. Az énekes játékok során együtt kell cselekedni a társaival, együtt mozognak, a csoportélmény mélyül, tehát szocializálódik. Ezzel együtt testi képességei is fejlődnek a mozgás segítségével, téri tájékozódása javul. A táncnak dinamikus személyiségfejlesztő hatása van: a lépésekre, zenére való tudatos koncentráció finomítja a szándékos figyelmet, mozgás közben érzékeli a ritmust, visszaemlékezik a lépésmotívumokra. A pedagógusok által kitalált változatos mozdulatok serkentik a gyerekeket arra, hogy kreativitásuk a táncban is kibontakozzon.

A zenei nevelés a mese- vers- és az anyanyelvi neveléssel van szoros kapcsolatban. A dalok, mondókák szövegének pontos kiejtése fejleszti a beszézőapparátust, az új szavak beépülnek a szókincsbe. A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megérezteteti a nyelv kifejezőerejét, szépségét. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését.

Az érintett képességcsoportok fejlesztésével párhuzamosan feladatunk, hogy gyermekeink örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek, igényes zenét szerető, egészséges lelkű, kulturált felnőttekké váljanak. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Dalanyagunk kiválasztásában fontos szempont az életkori sajátosságoknak megfelelő hangterjedelem, ízlésformálás. Nemzetünk kedvelt gyermekdalai mellett törekszünk olyan nívós zenei élményekhez juttatni a gyermekeket, mellyel kiszélesítjük azt a muzikális forrást, melyből ihletet meríthetnek. (Pl: Gryllus Vilmos, Kovács Barbara, Forrai Katalin óvodásoknak szánt dalgyűjteményei)

A zenehallgatásban szintén változatosságra törekszünk. Zenegyűjteményünkbe a bibliai értékrendnek megfelelő magyar népzenei gyöngyszemei mellett teret engedünk más népek dalainak, ismerkedünk a komolyzenével, válogatunk a klasszikus zenei kiválóságok műveiből.

Mindezek mellett figyelembe vesszük a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, jeles ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek megismerkedjenek számukra könnyen használható ritmushangszerekkel, hangszerekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- úgy alakítsa ki a csoportszobát, hogy ott a zenei mozgásos játékot kereső gyermekek kényelmesen tevékenykedhessenek
- minél több időt, eszközt biztosítson a zenei művészeti tevékenység gyakorlásához, utat engedve a fantáziának
- az óvodapedagógus a komplex zenei fejlesztés ideje alatt ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére
- törekedjen a különböző zenei készségeket, képességeket a gyermekek egyéni ütemét figyelembe véve minél változatosabb módszerekkel fejleszteni
- korosztálynak és fejlettségnek megfelelően különböző hangszerekkel ismertesse meg a gyermekeket
- a felhasznált zenei anyagot igényesen, az életkornak és az adott csoport készség szintjének megfelelően válogassa meg
- differenciált szervezeti formákat biztosítson a tevékenységhez
- minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával
- a mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élményt
- törekedjen többféle ritmuseszközt használni a ritmusérzék fejlesztéséhez

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- a gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat
- biztonsággal énekelnek csoportosan és egyénileg egyaránt
- mondókákat és 6 hang terjedelmű dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek
- törekednek a tiszta intonálásra, visszaénekelnek dallamokat
- élvezettel tudnak zenét hallgatni
- meg tudják különböztetni a zenei fogalompárokat, tudnak magasabban és mélyebben intonálni, halkán és hangosan, gyorsan és lassan énekelnek, tapsolnak, beszélnek
- ismerik az egyes hangszerek nevét, hangját, megszólaltatásuk módját
- az egyenletes löktetést és ritmust megkülönböztetik
- ritmushangszerek alkalmazásával képesek a metrumot, a ritmust kiemelni
- a dalokhoz játékos mozdulatokat végeznek, táncot találnak ki
- tudnak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót váltani
- ismernek néhány térforma-alakítási lehetőséget
- zenei fantáziájukat használva szívesen vesznek részt improvizációs játékokban
- ritmusmotívumokat biztonsággal visszatapsolnak

Rajzolás, festés, mintázás, kézi-munka

A tevékenység célja a gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, az esztétikai érzékenységük, igényességük alakítása. Az alkotó tevékenység a gyermek kíváncsiságára, utánzási vágyára és kreativitására épít, ötleteit, gondolatait, érzéseit szabadon kifejezheti általa. Az alkotás a gyermek számára örömforrás, átéli benne az „én csinálom” élményét. Ehhez szüksége van megfelelő helyre, minőségi eszközökre, a tevékenységét támogató légkörre és elegendő időre, hogy addig alkothasson, ameddig kedve tartja. A tevékenység témában, anyaghasználatban, színvilágban sok esetben összekapcsolódik az évszakok, ünnepek hangulatával. Célunk, hogy a gyermekek óvodánkban változatos anyagokkal (festék, zsírkréta, ceruza, gyurma, agyag, gipsz, papír, textil, fonal, üveg, termések, falevél, kavicsok stb.), és technikákkal ismerkedjenek meg, az ezekhez szükséges eszközöket életkorukhoz és fejlettségi szintjükhöz mértén biztonsággal, helyesen örömmel használják.

Az óvodapedagógus feladatai

- a tevékenységhez szükséges, hely, idő, és eszközök biztosítása az egész nap folyamán
- törekvés a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére
- a gyermek számára az eszközök folyamatosan elérhetővé tétele
- az alkotó tevékenységhez szükséges elfogadó, támogató légkör megteremtése
- a helyes eszközhasználat elsajátításának segítése, ösztönzés személyes példaadással, bemutatással, magyarázattal, dicsérettel, tevékeny segítségnyújtással
- minél több lehetőség biztosítása az esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására, az alkotókedv felkeltésére
- a gyermekekkel a különböző technikák alapfogásainak megismertetése (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka), a gyakorlás lehetőségének biztosítása
- a művészeti nevelés területeinek ne elszigetelten, hanem komplex módon kezelése
- a különböző anyagok felhasználási módjainak megismertetése
- örüljön együtt a gyermekkel az elkészült alkotásnak, „gyönyörködjenek” benne együtt

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- örömmel, szívesen élnek a felkínált alkotási lehetőségekkel
- tevékenységüket az esztétikai igényesség jellemzi
- az eszközök használatának módját elsajátítják és biztonsággal alkalmazzák
- önállóan és csoportosan is készítenek alkotásokat
- képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- alkotásukra jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása
- színválasztásban érvényesítik kedvenc színeiket
- rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne
- plasztikai munkáik egyéniak, részletezőek

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében:

- az ábrázolás eszközeivel, a megfelelő érzelmi hangulat, motiváltság megteremtésével lehetőséget biztosítunk a gyermeknek saját belső világának megjelenítéséhez, esetleges szorongásainak kivetítéséhez, oldásához

8. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamateredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez szükséges feltételek

A testi, lelki, szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az iskolai nevelés, oktatás megkezdéséhez.

Testileg egészségesen fejlődő gyermek jellemzői

- megkezdődik a gyermekeknél a második alakváltás és a fogváltás, amely az idegrendszer érettségéről árulkodik
- teste arányosan fejlett, teherbíró
- mozgását, viselkedését testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes
- a gyermek elemi mozgásai összerendezettek (járás, futás kúszás, mászás, úszás, guggolás, szökdelések stb.)
- eszközhasználata jó (olló, ecset, evőeszköz), ceruzafogása helyes, biztos, megfelelő nyomaték jellemzi, rajzoló mozgása lendületes
- egyensúlyérzéke stabil (tud rollerezni, kerékpározni)
- testsémája kialakult, biztonsággal ismeri saját testét
- finommozgásai összerendezettek, a vállöv, csukló, ujjak mozgékonyak, függetlenek egymástól, végtagjait egymástól függetlenül tudja mozgatni
- beszéde érthető, beszédmozgása összerendezett
- kialakult a kéz, láb, szem dominanciája

Lelkileg egészségesen fejlődő gyermek jellemzői

Az óvodáskor végére nyitott, készen áll az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, időtartama, tartalma fokozatosan növekszik
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van

Szociálisan érett gyermek jellemzői

Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

- az iskolaérett gyermek megérti, hogy vannak kötelességei, azoknak akkor is törekszik eleget tenni, ha nincs hozzá kedve vagy fáradt
- feladattudata kialakult, feladattartása jó, a szabályokhoz tud alkalmazkodni, azokat a megismerés után betartja, érdeklődik a fejlettségi szintjének megfelelő nehézségű feladatok iránt
- kudarcokat tűri, frusztrációs toleranciája jó, belátja, hogy hibázni nem baj, a hibázás a tanulás egyik útja
- különbséget tud tenni jó és rossz magatartásforma között, törekszik a jót választani
- bizalommal fordul a szülei, pedagógusai felé, bátran kér segítséget
- igényeit, kéréseit tisztelettel tudja kifejezni, tisztelettel viseltetik a felnőttek iránt

Értelmi érettség jellemzői

- Az iskolai életre alkalmas gyermek általános tájékozottsága biztos. Tudja saját, szülei és testvérei nevét, saját születési dátumát, szülei foglalkozását, lakhelyét. Széleskörű ismeretekkel rendelkezik az őt körülvevő világról. Életkorának és képességeinek megfelelően el tudja magát helyezni időben, társadalmi környezetben, ismeri az évszakokat, napszakokat, napokat és azok változásait.
- Beszéde érthető, árnyaltan, összefüggően és grammatikailag helyesen fogalmazza meg gondolatait, érzelmeit.
- Fogalmi gondolkodása megfelelő, gondolkodásmenete logikus, elemi gondolkodási műveleteket biztonsággal elvégzi (összefüggések felismerése, következtetések levonása, elemi logikai műveletek végzése, ítéletalkotás).
- Képes az önálló munkavégzésre, feladatvégzésre, problémamegoldó gondolkodásra fejlett.
- Hosszú és rövid idejű emlékezete stabil, megfelelően fejlett. Vizuális és auditív emlékezetének működése életkorának és fejlettségének megfelelő, mely segíti az ismeretek rendszerré szerveződését, az alkotó felhasználást.
- Figyelme jól rögzíthető és tartós.
- Térérzékelése biztos, önmagához viszonyítva a tárgyak helyzetét felismeri és megnevezi. Jobb-bal irányokat differenciálja, iránykövetésre képes.
- Reprodukáló képessége térben és síkban is kialakult, határozott. Le tudja utánozni a látott mozdulatot, térbeli konstrukciót vagy a síkban alkotott mintát.
- Azonosságokat és különbözőségeket biztosan felismeri. Alak-, forma-, szín- és nagyságállandóság felismerésének képessége stabil.
- Hangok elkülönítésének képessége biztos, ennek segítségével képes a zöngés-zöngétlen hangokat megkülönböztetni, az időtartamot meghallani. Analizáló-szintetizáló képessége kialakult.
- A felsorolt alapképességek megléte segíti az iskolai tanulás **örömteli és akadálymentes** elkezdését a gyermekek számára.

Sajátos nevelési igényű gyermek esetében

- A megismerési funkciók zavarával és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.